

14.4.2011

oikeusministerio@om.fi

Oikeusministeriö

26.04.2011

ad 12 141 12007

4093 §

LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖLLE OIKEUDENKÄYNTIÄ HALLINTOASIOISSA KOSKEVASTA MIETINNÖSTÄ

Khs 2011-275

Kaupunginjohtaja päätti antaa oikeusministeriölle oikeudenkäyntiä hallintoasioissa koskevasta mietinnöstä (OM mietintöjä ja lausuntoja 4/2011) seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki suhtautuu myönteisesti oikeudenkäyntiä hallintoasioissa koskevaan lakiuudistukseen. Prosessityöryhmän esitystä voidaan pitää hyvänä. Mietintöön sisältyvä lakiehdotus on selkeä ja yleisesti ottaen riittävästi perusteltu.

Tätä kaupungin lausuntoa valmisteltaessa mietinnöstä on pyydetty lausunnot eräiltä kaupungin niiltä hallintokunnilta, joiden toimintaan sisältyy hallintolainkäyttöön osallistuminen. Lausunnon ovat antaneet Helsingin kaupungin keskushallintoon kuuluvana yksikkönä hallintokeskuksen oikeuspalvelut, liikennelaitos -liikelaitos, rakennustoimen osalta rakennusvirasto, sekä sosiaalitoimen osalta sosiaalivirasto ja terveystoimen osalta terveyskeskus. Lausunnot sisältävät lainvalmistelun jatkotyössä huomioon otettavaksi tarkoitettuja havaintoja ja ne on siksi otettu tämän kaupungin lausunnon liitteiksi.

Liitteenä 1 olevassa Helsingin kaupungin hallintokeskuksen oikeuspalvelujen lausunnossa kiinnitetään huomiota muun muassa hallintopäätöksen täytäntöönpanoa, valitusperusteita, tiedoksiannon ajankohtaa, ratkaisuvaihtoehtoja sekä turvaamistoimia koskeviin ehdotuksiin. Helsingin kaupunki toteaa, että kuntasektorille on varsinkin ratkaisuvaihtoehtojen osalta periaatteellista merkitystä sillä, sisällytetäänkö ehdotettuun 86 §:n 2 momenttiin maininta, jonka mukaan myös kuntalain mukaisessa valituksessa voidaan kunnan päätöstä muuttaa, jos asianosaisen oikeusturva sitä edellyttää. Tämä olisi vastoin vallitsevaa oikeuskäytäntöä, jonka mukaan kuntalain mukainen valitus on kassatorinen asia, jossa tuomioistuin voi vain kumota päätöksen ja palauttaa sen

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Tilinumero

800012-62637

Y-tunnus

0201256-6

Alv.nro

FI02012566

14.4.2011

uudelleen käsiteltäväksi. Helsingin kaupunki suhtautuu tällaiseen kunnallisen itsehallinnon kaventamiseen lähtökohtaisesti kielteisesti. Jos lainmuutosta kuitenkin edelleen harkitaan, tulisi säännös joka tapauksessa kirjoittaa oikeuspalvelujen lausunnossa kuvattuun tilanteen poikkeuksellisuuteen sidottuun muotoon.

Liitteenä 2 olevassa liikennelaitos -liikelaitoksen lausunnossa kiinnitetään huomiota muun ohessa asioiden pitkään käsittelyaikaan, ja oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen. Helsingin kaupunki toteaa, että erityisesti elinkeinonharjoittajien tekemien hankinta-asioita koskevien valitusten osalta oikeudenkäyntikuluvastuun jakamisen viranomaisen ja valittajan välillä tulisi perustua nykyistä laajemmin tuomioistuimen ratkaisun lopputuloksesta ilmenevään aiheuttamisperiaatteeseen ja nykyistä vähemmän julkisen hallinnon ja yksityisen asianosaisen asemis- sa olevaan rakenteelliseen eroon. Oikeudenkäyntikuluja koskeva huomio sisältyy myös liitteenä 3 olevaan rakennusviraston lausuntoon.

Liitteenä 4 olevassa sosiaaliviraston lausunnossa kuvataan varsin perusteellisesti hallintolainkäyttöä sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuollon erityislainsäädännön mukaisissa asioissa. Helsingin kaupungin sosiaaliviranomaiset ovat osallisina tällaisissa asioissa varsin usein. Liitteenä 5 olevassa terveyskeskuksen lausunnossa puolestaan kuvataan hallintolainkäyttöä ja lakiesityksen vaikutuksia terveystoimessa tehtävien hallintopäätösten, erityisesti asiakasmaksupäätösten, osalta. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että hallintolainkäytön uudistustyössä kiinnitetään huomiota niihin käytännön huomioihin ja ehdotuksiin, joita em. sosiaalitoimen ja terveystoimen alan lausuntoihin sisältyy.

Pöytäkirjanote liitteineen oikeusministeriölle sähköpostitse oikeusministerio@om.fi ja ote hallintokeskuksen oikeuspalveluille.

Lisätiedot:

Teppo Tiina, päätösvalmisteluyksikön päällikkö, puhelin 310 36018

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin
+358 9 310 1641

Faksi
+358 9 655 783

Tilinro
800012-62637

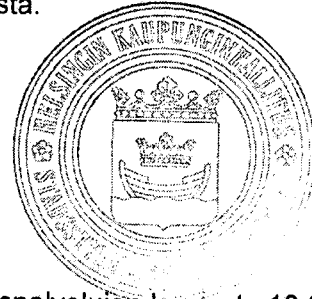
Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

14.4.2011

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä 15.4.2011 ja asianosaista koskeva pöytäkirjanote on annettu postin kuljetettavaksi seuraavana arkityöpäivänä pöytäkirjan nähtävänäpitämisestä.

Tapio Korhonen
rahoitusjohtaja

LIITTEET

Liite 1	Hallintokeskuksen oikeuspalvelujen lausunto 10.3.2011
Liite 2	Liikennelaitos -liikelaitoksen lausunto 14.3.2011
Liite 3	Rakennusviraston lausunto 10.3.2011
Liite 4	Sosiaaliviraston lausunto 11.3.2011
Liite 5	Terveyskeskuksen lausunto 8.3.2011

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Tilinro

800012-62637

Y-tunnus

0201256-6

Alv.nro

F102012566

10.3.2011

2011 1 4093

*K. Ahlgren
HKT*

Helsingin kaupunginhallitus

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
14. 03. 2011	
Dnro/Dnr	<i>KM 2011-275/010</i>
Tehtäväluokka	
Uppgiftsklass	

Khs 2011-275/010

LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN PROSESSITYÖRYHMÄN MIETIN-
NÖSTÄ 4/2011 OIKEUDENKÄYNTI HALLINTOASIOISSA

Oikeusministeriö asetti 26.9.2007 hallintolainkäytön kehittämistä varten toimikunnan (hallintolainkäyttötoimikunta). Toimikuntaa avustamaan asetettiin 6.2.2008 työryhmä (prosessityöryhmä), jonka tehtävänä oli selvittää ja arvioida hallintolainkäyttölain (586/1996) nykyisten menettelysäännösten toimivuus ja niiden tarkistamis- ja täydentämistarpeet. Työryhmän oli toimeksiantonsa mukaisesti työskenneltävä yhteistyössä toimikunnan kanssa. Työryhmä on luovuttanut mietintönsä oikeusministeriölle 13.12.2010.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Se korvaisi nykyisin voimassa olevan hallintolainkäyttölain. Uudessa laissa säädettäisiin hallintoasioita koskevasta oikeudenkäynnistä nykyistä täsmällisemmin ja informatiivisemmin. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan muuttaa keskeisiä hallintoprosessin periaatteita.

Ehdotetut täsmennykset koskisivat yleistä valitusoikeutta, hallinto-oikeuden asemaa ensimmäisenä oikeusasteena, päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuuksia oikeudenkäynnin osapuolena, suullista käsittelyä ja muita asian selvittämistä sekä todistelua koskevia säännöksiä, päätösten tiedoksiantoa, hallintotuomioistuimen väliaikaista täytäntöönpanomääräystä sekä oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden perusteiden arviointiin vaikuttavia seikkoja. Varsinaiset uudistukset koskisivat lisäaineiston toimittamisen rajoittamista, väliaikaista turvaamismääräystä ja ylimääräistä muutoksenhakua.

Helsingin kaupunginhallitus on pyytänyt Oikeuspalveluilta lausuntoa mietinnön johdosta.

Oikeuspalvelut toteaa, että mietintö sisältää seikkaperäisen ja kattavan selvityksen hallintolainkäytön nykytilasta ja kehittämistarpeista. Prosessityöryhmän näkemystä hallintolainkäytön kehittämisestä voidaan pitää

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
etunimi.sukunimi@hel.fi

Käyntiosoite
Fabianinkatu 29 B
Helsinki 10
http://www.hel.fi

Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 31036173
Tilinro 800010-70396362

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

10.3.2011

hyvänä. Mietintöön sisältyvä lakiehdotus on myös selkeä ja perusteltu sekä riittävän informatiivinen. Esitys on yleisesti ottaen hyvä. Oikeuspalvelut pitää kuitenkin tarpeellisenä nostaa seuraavassa esille eräitä lakiehdotukseen liittyviä yksityiskohtia.

Hallintopäätöksen täytäntöönpano

Hallintopäätöksen täytäntöönpanosta on säädetty lakiehdotuksen 15 §:ssä. Pääsääntönä on, että hallintopäätöstä ei saa panna täytäntöön, jos siihen saa vaatia oikaisua, tai jos siitä saa valittaa taikka jos sitä koskeva oikaisuvaatimus tai valitus on vireillä (1 momentti). Lakiehdotuksen 15 §:n 2 momenttiin on puolestaan otettu täytäntöönpanoon liittyvät poikkeustapaukset eli luettelo välittömän täytäntöönpanon perusteista. Momentin 3 kohdan mukaan päätös voidaan panna heti täytäntöön, jos sitä ei voida yleisen edun vuoksi lykätä. Perusteluissa on tältä osalta viitattu päätöksiin, jotka liittyvät esim. terveyttä tai ympäristöä suojaaviin tekijöihin taikka yleisen järjestyksen turvaamiseen. Ehdotuksen sanamuoto vastaa nykyisin voimassa olevaa hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momenttia.

Tähän liittyen oikeuspalvelut toteaa, että yleisen edun käsite ei aina ole yksiselitteinen. Oikeuspalvelut viittaa lisäksi lakiehdotuksen 74 §:n 2 momentin 1 kohtaan, jossa todistajan vaitiolovelvollisuutta käsiteltäessä käytetään käsitettä "erittäin tärkeä yleinen etu" ja vielä 118 §:n 3 momenttiin, jossa lainvoimaisen päätöksen purun edellytyksiä käsiteltäessä käytetään käsitettä "julkinen etu". Tässä mainittujen käsitteiden sisältö ja keskinäiset erot eivät juurikaan täsmenny oikeuskäytännön tai alan kirjallisuuden valossa.

Kunnallisasioissa puolestaan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus on lähtökohtana ja täytäntöönpanoa rajoittaa oikaisuvaatimuksen tai valituksen käyminen hyödyttömäksi (Kuntalaki 98 §). Käytännössä kuitenkin myös kunnallisasioissa on käytetty etujen ja haittojen vertailua tilanteissa, joissa erittäin painavat syyt ovat edellyttäneet päätöksen täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta.

Oikeuspalveluiden näkemyksen mukaan mietinnössä ehdotetun 15 §:n 2 momentin sanamuoto ei sinänsä kaipaa muutosta, mutta esittää, että säännöksen perusteluissa avattaisiin hivenen enemmän yleisen edun käsitettä. Tästä voisi olla hyötyä myös kuntalain 98 §:ää tulkittaessa. Perusteluissa voisi asiaa kuvata esim. seuraavasti:

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
etunimi.sukunimi@hel.fi

Käyntiosoite
Fabianinkatu 29 B
Helsinki 10
http://www.hel.fi

Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 31036173
Tilinumero 800010-70396362

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

10.3.2011

"Yleistä etua toteuttavia päätöksiä voivat olla esimerkiksi päätökset, jotka liittyvät yhteiskunnan ja sen toimintojen kehittämiseen, järjestämiseen ja toteuttamiseen tai suojeluun/turvaamiseen taikka joiden vaikutukset muutoin kohdistuvat laajaksi katsottuun joukkoon ihmisiä. Päätöksen täytäntöönpanoa harkittaessa tulee arvioida yleisen edun merkitystä suhteessa yksityiseen etuun."

Lisäksi oikeuspalvelut kiinnittää huomiota siihen, että puheena olevassa lainkohdassa mainittu yleinen etu ei merkittävästi ero käsitteestä "julkinen etu", jota käytetään ehdotuksen 118 §:n 3 momentissa. Sano-
tun säännöksen perusteluissa käytetään myös käsitettä "yleinen etu". Näin ollen oikeuspalvelut esittää, että myös puheena olevassa säännöksessä käytettäisiin käsitettä "yleinen etu".

Valitusperusteet

Ehdotuksen 20 §:ssä säädetään valitusperusteista. Säännöksen 1 momentissa todetaan, että valituksen saa tehdä vain sillä perusteella, että viranomaisen päätös on lainvastainen.

Säännöksen 2 momentissa on puolestaan lueteltu tilanteet, joissa yleisimmin voidaan katsoa viranomaisen toimineen lainvastaisesti. Esi-
merkiksi säännöksen 2 momentin 1 kohdan mukaan päätös on lainvas-
tainen, jos viranomainen on soveltanut lakia virheellisesti.

Kuten säännöksen perusteluista kuitenkin ilmenee, eivät lainkohdassa luetellut tilanteet kuitenkaan aina merkitse päätöksen lainvastaisuutta. Oikeuspalveluiden näkemyksen mukaan 20 §:n 2 momentin ensimmäisen lauseen sanamuoto, "Päätös on lainvastainen, jos:" on muodoltaan ehdoton, eikä siten sopusoinnussa säännöksen perustelujen kanssa. Paremmiin asiaa kuvaaisi esim. sanamuoto: "Päätöksen lainvastaisuus voi perustua siihen, että:". Oikeuspalvelut esittää, että lakiehdotuksen 20 §:n 2 momentin ensimmäisen lauseen sanamuoto muutetaan tässä mainitusti kuvaamaan paremmin lainvastaisuuden tilannekohtaisuutta.

Tiedoksiannon ajankohta

Ehdotuksen 8 luku koskee hallintotuomioistuimen päätöksen, välipäätöksen tai muun asiakirjan tiedoksiantoa. Lakiehdotuksen 83 §:n 2 momentin mukaan sähköisessä tiedoksiannossa asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä tai muusta asiakirjasta sinä päivänä, jolloin tiedoksi annettavaa asiakirjaa koskeva sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
etunimi.sukunimi@hel.fi

Käyntiosoite
Fabianinkatu 29 B
Helsinki 10
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 31036173 800010-70396362

Tilinro

0201256-6

Y-tunnus

0201256-6

Alv.nro

FI02012566

10.3.2011

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 4 luvussa käsitellään mm. päätösasiakirjan sähköistä tiedoksiantoa. Lain 19 §:n 2 momentin mukaan ns. tavallisen sähköisen tiedoksiannon (ei todisteellinen tiedoksianto) katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Oikeuspalvelut katsoo, että sähköisen tiedoksiannon ajankohdasta (ei todisteellinen tiedoksianto) tulisi säätää samansisältöisesti. Oikeuspalvelut esittää, että nyt valmisteltavan lain yhteydessä ehdotettaisiin muutettavaksi kyseistä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n 2 momenttia siten, että tiedoksiannon katsottaisiin tapahtuneen sinä päivänä, jolloin tiedoksi annettava asiakirja koskeva sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanotto-laitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Ratkaisuvaihtoehdot valitusasiassa

Ehdotuksen 9 luvussa ovat säännökset liittyen hallintotuomioistuimen päätöksentekoon. Ehdotettuun 86 §:ään on sisällytetty valitusasiaan liittyvät ratkaisuvaihtoehdot. Pykälän 2 momentin mukaan kuntalaissa tai kirkollislaissa tarkoitetun valituksen johdosta tuomioistuin ei voi muuttaa päätöstä, ellei erikseen toisin säädetä tai asianosaisen oikeusturvan tehokas toteutuminen sitä edellytä. Vallitsevan oikeuskäytännön mukaan kuntien itsehallintoon perustuen on katsottu, että tuomioistuin voi vain kumota kunnan viranomaisen päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi, mutta se ei voi korvata virheellistä päätöstä tai sen osaa uudella päätöksellä.

Oikeuspalvelut toteaa, että säännöksen sanamuoto antaa mahdollisuuden poiketa pääsäännöstä liian vapaasti. Käsitteenä "Oikeusturvan tehokas toteutuminen" soveltuu erittäin moniin tilanteisiin. Oikeuspalveluiden käsityksen mukaan lainkohdan tarkoittamissa poikkeuksellisissa tilanteissa tulisi korostaa tehokkuuteen liittyvää toiminnan "välittömyyden" ominaisuutta. Näin ollen oikeuspalvelut esittää, että puheena olevan 2 momentin loppu muutettaisiin kuulumaan seuraavasti: "...tai asianosaisen oikeusturvan tehokas toteutuminen edellyttää välittömiä toimia".

Turvaamistoimenpiteet

Ehdotuksen 88 §:ssä on säädetty turvaamismääräyksistä ja 89 §:ssä turvaamismääräystä koskevasta päätöksenteosta. Oikeuspalvelut kiinnittää huomiota siihen, että päätöksentekoa koskevan säännöksen pe-

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
etunimi.sukunimi@hel.fi

Käyntiosoite
Fabianinkatu 29 B
Helsinki 10
<http://www.hel.fi>

Puhelin +358 9 310 1641
Faksi +358 9 31036173
Tilinumero 800010-70396362

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

10.3.2011

rusteluissa on todettu, että turvaamismääräystä koskevan hakemuksen käsittelyn tulisi olla riittävän nopeaa. Itse säännöksessä asiaa ei kuitenkaan ole huomioitu. Oikeuspalveluiden käsityksen mukaan turvaamismääräyksen toiminnallinen tehokkuus edellyttää, että päätös voidaan tehdä tarvittaessa lähes välittömästi. Näin ollen oikeuspalvelut esittää, että ehdotuksen 89 §:ään lisätään toteamus, että "Turvaamismääräystä koskeva hakemus tulee käsitellä viivytyksettä".

Oikeuspalvelut katsoo, että hakemuksen riittävän nopea käsittely edellyttää, että asian voi ratkaista hallinto-oikeudessa yksi lainoppinut jäsen. Tämän vuoksi oikeuspalvelut esittää, että lakiehdotuksen yhteydessä muutettavaksi ehdotetun hallinto-oikeuslain 12 §:ssä säädettäisiin, että turvaamistointa koskevan hakemuksen voisi ratkaista hallinto-oikeuden yksi lainoppinut jäsen.

Sari-Anna Pennanen
vs. kaupunginlakimies

Harry Ahlgren
johtava kaupunginasiainmies

HELSINGIN KAUPUNKI
LIIKENNELAITOS -liikelaitos
Hallinto- ja talousyksikkö
Rain Mutka

LAUSUNTO

Sivut 2 ; 4093

14.3.2011

Kj/Halke/TMT

Hallintokeskus

PL 10

00099 Helsingin kaupunki

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
18. 03. 2011	
Dnro/Dnr	<i>KHS 2011-275</i>
Tehtäväluokka	<i>010</i>
Uppgiftsklass	

Lausuntopyyntöne 15.2.2011 (dnro 2011 - 275/010)

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ KOSKIEN HALLINTOASIOIDEN OIKEUDENKÄYNTIMENETTELYÄ

HKL toteaa lausuntonaan viitekohdassa tarkoitettuun lausuntopyyntöönne hallintoasioiden oikeudenkäyntimenettelyn työryhmämietinnöstä seuraavaa:

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Se korvaisi nykyisin voimassa olevan hallintolainkäyttölain. Uudessa laissa säädettäisiin hallintoasioita koskevasta oikeudenkäynnistä nykyistä täsmällisemmin ja informatiivisemmin. Taroituksena ei ole muuttaa keskeisiä hallinto-prosessin periaatteita.

Työryhmän ehdotuksen mukaan yleisestä valitusoikeudesta säädettäisiin nykyistä kattavammin. Päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuuksia oikeudenkäynnin osapuolena täsmennettäisiin. Myös suullista käsittelyä ja muita asian selvittämistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Todistelua koskevia säännöksiä selkeytettäisiin.

Päätösten tiedoksiantoa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin nykyisestä. Pää-sääntönä olisi, että tuomioistuimen päätös annetaan tiedoksi tavallisella kirjeellä tai sähköisesti. Lakiin sisällytettäisiin uusi säännös väliaikaisesta turvaamismääräyksestä. Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin. Ylimääräistä muutoksenhakua uudistettaisiin nykyisestä.

HKL toteaa, että työryhmän mietinnön tavoitteet ovat hyviä ja että nykyinen hallintolainkäytön sääntely jossain määrin tarvitsee esitetyn kaltaista kehittämistä.

HKL toteaa, että arvioitaessa HKL:n kannalta keskeisimpiä kehittämistarpeita, on hallintoprosessien kesto yksi tärkeimpiä kehittämiskohteita.

Postiosoite
PL 1400
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
rain.mutka@hkl.hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 7 A
Helsinki 53
http://www.hel.fi/HKL/

Puhelin
+3589 310 35108

Faksi
+358 9 310 35090

Y-tunnus
0201256-6

14.3.2011

Tällä hetkellä on tavallista, että esim. hankinta-asioiden käsittely ensin markkinaoikeudessa ja sitten valitusasteena korkeimmassa hallinto-oikeudessa kestää yhteensä useita vuosia. Myös viranhaltijan päätöksistä tehtyjä, hylättyjä oikaisuvaatimuksia koskevien valitusten käsittelyaika ensin hallinto-oikeudessa ja valitusasteena korkeimmassa hallinto-oikeudessa kestää tavallisesti yhteensä useita vuosia. Julkisia hankintoja koskevien asioiden markkinaoikeuskäsittelyyn liittyvät myös väliaikaista täytäntöönpanokieltoa koskevat vaatimukset, jotka lisäävät menettelyn raskautta. Toisaalta täytäntöönpanokiellot ja täytäntöönpanon salliminen ratkaistaan nopeasti kirjeenvaihdon perusteella, joka voi vaatia lyhyenä jaksona hankintayksiköltä merkittävää resurssipanostusta.

Hallinto-oikeusasioiden pitkät käsittelyajat asettavat erityisiä käytännön haasteita kunnallisen liikelaitoksen toiminnalle ja lisäävät esimerkiksi hankintatoimen kustannuksia, ellei valitusasioissa nykyistä useammin hankintayksikön kuluja voida määrätä myös korvattavaksi.

Edellä olevan perusteella HKL esittää, että erityistä huomiota tulisi työryhmän työssä keskittää käsittelyaikojen lyhentämiseen järkevöittämällä prosessia ja vähentämällä valitusmahdollisuuksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen tilanteissa, joissa viranomaisen päätös ei oikaisuvaatimusmenettelyn ja hallinto-oikeuden antaman pääasiasratkaisun jälkeen ole tullut kumotuksi.

Työryhmä mietinnössään toteaa, että oikeudenkäyntikuluja koskeva sääntely pidetään asiallisesti ennallaan. HKL toteaa tältä osin, että viranomaisen / julkiseen hallintoon kuuluvan yksikön / kunnan liikelaitoksen oikeutta oikeudenkäyntikulujensa korvaamiseen tulisi laajentaa koskemaan muitakin tilanteita kuin niitä, joissa valituksen on katsottava olevan ilmeisen perusteeton. Liikelaitoksia ei tulisi tällä kohden jättää huonompaan asemaan kuin esimerkiksi osakeyhtiömuotoisia toimijoita. Ei ole kohtuullista, että nykyinen kustannusten korvaamista koskeva raja- jaus johtaa siihen, että julkisen hallinnon yksikön vastapuolta ei veloiteta maksamaan esimerkiksi liikelaitoksen oikeudenkäyntikuluja, vaikka nämä kulut olisivat huomattavatkin ja kertyneet myös asiamiehille maksetuista palkkioista.

Muilta osin HKL toteaa, että toimintalinjat ja ehdotukset konkreettisiksi toimenpiteiksi on esitetty työryhmän raportissa selkeästi.

Helsingissä 15. päivänä maaliskuuta 2011

Matti Lahdenranta
toimitusjohtaja

Yrjö Judström
hallintojohtaja

11.3.2011

Siite 4 ; 4093 §

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATÖRSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
11. 03. 2011	
Dnro/Dnr	<i>KHS 2011-275</i>
Tehtäväluokka	<i>010</i>
Uppgittesklass	<i>25</i>

Lausuntopyyntö 15.2.2011; dnro 2011- 275 / 010

LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN PROSESSITYÖRYHMÄN MIETIN-
NÖSTÄ OIKEUDENKÄYNTI HALLINTOASIOISSA

Sosv 2011-210

Palauttaen läheteasiakirjat sosiaalivirasto esittää lausuntonaan oikeusministeriön prosessityöryhmän mietinnöstä Oikeudenkäynti hallintoasioissa seuraavaa.

Taustaa

Sosiaalivirasto on oikeudenkäynnin osapuolena hallintoasioissa lähinnä sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuollon erityislainsäädännön mukaisia yksilöhuollon päätöksiä koskevissa valitusasioissa. Kyse on asiakkaan sosiaalihuollon etuutta, esimerkiksi toimeentulotuen myöntämistä, koskevasta päätöksestä, jonka asianosainen on saattanut asian muutoksenhakujaoston käsiteltäväksi. Jaoston päätökseen tyytymättömän asianosaisen valituksen johdosta hallinto-oikeus pyytää muutoksenhakujaostolta selityksen sekä tarvittaessa valituksen käsittelemisen edellyttämää lisäselvitystä. Yksilöhuollon päätöstä koskevan valitusasian käsittely on käytännössä kirjallista. Helsingin hallinto-oikeuden näissä muissa kuin lastensuojelua koskevissa yksilöhuollon valitusasioissa antamien päätösten määrä on vaihdellut viime vuosina välillä 110-130 kappaletta.

Lastensuojelulain 43 §: n 2 momentissa säädetyn lapsen tahdonvastaisen huostaanoton käsittely tulee vireille hallinto-oikeudessa perhepalvelujohtajan allekirjoittamalla hakemuksella ja hallinto-oikeus tekee hakemuksen johdosta päätöksen lapsen ottamisesta sosiaalilautakunnan huostaan. Muut lastensuojelua koskevat asiat hallinto-oikeus käsittelee viranhaltijan päätöksistä tehtyinä valituksina. Lastensuojelua koskevien hakemus- ja valitusasioiden, käsittely ei ole pelkästään kirjallista, sillä Helsingin hallinto-oikeus järjestää asianosaisen pyynnön perusteella suullisen käsittelyn lastensuojeluasiassa noin 30 kertaa vuodessa.

Postiosoite
PL 7000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

sosiaalivirasto@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

www.hel.fi/sosv

Puhelin
+358 9 310 4011

Faksi
+358 9 310 43717

Y-tunnus
0201256-6

11.3.2011

Lastensuojelua koskevia päätöksiä Helsingin hallinto-oikeus on tehnyt vuosina 2009 ja 2010 noin 120 kappaletta vuodessa.

Yleistä työryhmän mietinnöstä

Mietinnössä ei esitetä uudistettavaksi hallintoasioiden oikeudenkäynnissä tällä hetkellä noudatettavia periaatteita, vaan se keskittyy täsmentämään voimassa olevassa hallintolainkäyttölaissa jo olevia säännöksiä.

Lisäksi mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi oikeudenkäynnin valmistelua ja vahvistettavaksi hallintotuomioistuimen roolia tosiseikkojen selvittämisessä. Työryhmän ehdotuksessa uuteen lakiin sisällytetään omat hallintoasioiden oikeudenkäynnissä tarvittavat säännökset ja vähennetään voimassa olevan hallintolainkäyttölain viittauksia oikeudenkäymiskaareen. Tämä helpottaisi ehdotetun lain omaksumista ja käyttöä. Se, samoin kuin ehdotettu nimi "laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa", korostaisi ansaitusti hallintolainkäyttöä omana prosessuaalisena oikeudenalana siviili- ja rikosprosessioikeuden rinnalla, joissa sovelletaan oikeudenkäymiskaarta ja lakia oikeudenkäynnistä rikosasioissa.

Edelleen mietinnössä ehdotetaan, että lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa otetaan nimenomaiset säännökset hallinto-oikeuksien tuomioistuinkäytännössään jo tällä hetkellä vakiintuneesti soveltamat menettelytavat. Tällaisia ovat esimerkiksi hallintotuomioistuimen oikeus rajata oikeudenkäyntiä varten toimitettavaa lisäselvitystä sekä todistamaan esteellisten henkilöpiirin laajentaminen asian osapuolena olevaan viranomaisen edustajaan.

Hallinto-oikeusprosessissa tällä hetkellä sovellettava hallintolainkäyttölaki tuli voimaan 1.12.1996, joten se on prosessilakina suhteellisen nuori. Se on myös toiminut hallintotuomioistuinten oikeudenkäyntimenettelyssä sovellettavana normistona tyydyttävästi. Prosessityöryhmän ehdottamat muutokset, joilla pyritään lisäämään asianosaisten osallisuutta prosessissa, vahvistamaan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, tehostamaan tosiseikkojen selvittämistä sekä täsmentämään viranomaisen asemaa oikeudenkäynnin osapuolena, ovat paitsi myönteisiä, myös tarpeellisia.

Säännöskohtaista tarkastelua

Todistajan kuulemista koskevassa lakiehdotuksen 70 §:n 1 momentissa on säännös, jonka mukaan todistajan kuuleminen ei ole tarpeen seikasta, joka on jo selvitetty tai joka ei vaikuta käsiteltävään asiaan.

Postiosoite
PL 7000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

sosiaalivirasto@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

www.hel.fi/sosv

Puhelin
+358 9 310 4011

Faksi
+358 9 310 43717

Y-tunnus
0201256-6

11.3.2011

Säännös saattaa vaikuttaa itsestään selvältä, mutta se on tarpeellinen. Suullisissa käsittelyissä ei ole poikkeuksellista, että samasta seikasta on kutsuttu kuultaviksi useita todistajia, vaikka muut asianosaiset ja oikeudenkäynnin osapuolena oleva viranomainen eivät ole kiistäneet kyseisen asian paikkansapitävyyttä. Edelleen todistajaksi kutsutun todistusteema saattaa olla sellainen, että asia on jo asiakirjaselvityksessä osoitettu paikkansapitäväksi, jolloin todistaminen on tarpeetonta.

Tällaiset tarpeettomiksi koetut todistajat pitkittävät suullista käsittelyä ja saattavat hämärtää suullisen käsittelyn tarkoitusta, joka on kirjallisen käsittelyn täydentäminen.

Todistajan esteellisyys arviointiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan todistajana ei kuulla henkilöä, joka toimii oikeudenkäynnin osapuolena olevan viranomaisen edustajana samassa oikeudenkäynnissä (71 § 2 mom.).

Lastensuojelua koskevissa oikeudenkäynneissä asianosaisten, eli lapsen vanhempien, asiamies tai avustaja nimeää usein suullisiin käsittelyihin todistajaksi lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän. Tämä työntekijä tuntee parhaiten lapsen ja perheen tilanteen, ja hän myös edustaa esimerkiksi hakemusasioissa hakemuksen tehnyttä perhepalvelujohtajaa. Jos vastuusosiaalityöntekijä kutsutaan todistajana kuultavaksi, hän ei saa olla läsnä asiaa muutoin käsiteltäessä. Tämä heikentää olennaisesti perhepalvelujohtajan muiden edustajien mahdollisuuksia esittää hallinto-oikeudelle kaikkia niitä seikkoja, joiden perusteella on päädytty hakemukseen lapsen huostaanotosta.

Käytännössä hallinto-oikeus on jo nyt evännyt lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kuulemisen todistajana katsoen hänen olevan hakemuksen tehneeseen viranomaiseen rinnastettavana asianosaisena esteellinen todistamaan. On kuitenkin tärkeää, että asiasta saataisiin selkeä säännös.

Tärkeä on myös ehdotettu uusi säännös, jonka mukaan hallintotuomioistuin voi kuulla todistajaa tämän vaitiolovelvollisuuden estämättä, jos kuuleminen on välttämätöntä asian selvittämiseksi (74 § 1 mom.).

Lastensuojeluasioissa viranomaisen oikeudenkäynnin osapuolena nimeämät todistajat ovat pääsääntöisesti vaitiolovelvollisia. Tämä perustuu sosiaalihuollon viranomaisilla sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 14 §:ään, jonka mukaan sosiaalihuollon asiakasta koskevia tietoja ei saa ilmaista sivulliselle. Toinen tärkeä to-

Postiosoite
PL 7000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

sosiaalivirasto@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

www.hel.fi/sosv

Puhelin
+358 9 310 4011

Faksi
+358 9 310 43717

Y-tunnus
0201256-6

11.3.2011

distajien ryhmä, jonka merkitys tulee todennäköisesti lastensuojeluasioissa jatkuvasti lisääntymään, koostuu terveydenhuollon ammattihenkilöistä, kuten psykologeista ja lasten- sekä nuorisopsykiatreista, joiden vaitiolovelvollisuus perustuu potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:ään ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 17 §:ään.

Käytännössä edellä mainittuihin ryhmiin kuuluneet henkilöt ovat voineet todistaa lapsen asioista, kun lapsen huoltajat ovat antaneet suostumuksensa todistamiselle. Tällaisen menettelyn varaan asian selvittämistä, eli todistelua, ei ole syytä jättää, koska lastensuojelua koskevissa oikeudenkäynneissä on päämääränä löytää lapsen kannalta paras vaihtoehto, mikä voi olla ristiriidassa hänen huoltajiensa näkemysten kanssa. Tämä puolestaan saattaa vaikuttaa siihen, antavatko he todistajalle luvan todistaa lapsen asioista.

Suullisen käsittelyn järjestämiseen sekä sen varmistamiseen, että suullisessa käsittelyssä täydennetään asian kirjallista käsittelyä vain olennaisella ja tarpeellisella lisäselvityksellä, liittyvät ehdotetut säännökset suullisesta valmistelusta (52 §) ja käsittelysuunnitelmasta (66 §). Hallintolainkäyttölaissa vastaavia säännöksiä ei ole, mutta vuoden 2008 alusta voimaantulleessa uudessa lastensuojelulaissa on säännökset valmistelevasta suullisesta käsittelystä hallinto-oikeudessa (84 §), joita sovelletaan lapsen huostaanottoa koskevissa asioissa, mutta ei muissa hallintotuomioistuinten käsittelemissä lastensuojeluasioissa.

Suullinen valmistelu on perusteltua järjestää esimerkiksi, kun asiassa on useita asianosaisia. Ei ole harvinaista, että lapsen huostaanottoa hallintotuomioistuimessa käsiteltäessä asianosaisina voivat olla vanhemmat, oheishuoltaja, lapsi ja lapselle mahdollisesti määrätty edunvalvojen sijainen sekä esimerkiksi lapsen sijaisvanhemmat. Tällöin on tärkeä määrittää, mitkä ovat kunkin asianosaisen vaatimukset, mitkä asiat ovat riidattomia sekä mistä seikoista ja missä tarkoituksessa asianosaiset haluavat esittää selvitystä suullisessa käsittelyssä. Vaikka suullinen valmistelu huostaanottoasioissa on ollut mahdollista jo kahden vuoden ajan, sitä käytetään sosiaaliviraston kokemuksen perusteella liian vähän.

Käsittelysuunnitelma on tavallaan tekninen apuväline ja sellaisena tarpeellinen muun muassa silloin, kun suulliseen käsittelyyn on kutsuttu lukuisia todistajia ja asian käsittely on jaettu useammalle päivälle. Suunnitelmasta ilmeni, ketkä todistavat ja missä järjestyksessä sekä arvio käsittelyn kulun aikataulusta.

Postiosoite
PL 7000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

sosiaalivirasto@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

www.hel.fi/sosv

Puhelin
+358 9 310 4011

Faksi
+358 9 310 43717

Y-tunnus
0201256-6

11.3.2011

Lakiehdotuksen 35 §:n 3 momentin perusteella alaikäisellä 15 vuotta täyttäneellä lapsella on oikeus käyttää huoltajan ohella puhevaltaa henkilöönsä tai henkilökohtaista etuaan taikka oikeuttaan koskevassa asiassa.

Säännös on samasanainen voimassa olevan hallintolainkäyttölain 18 §:n 3 momentin kanssa. Prosessityöryhmän kannanotto lapsen puhevaltaa määrittävään ikärajaan on mielenkiintoinen. Sitä tai sen vaihtoehtoja ei ole säännösehdoitusten perustelutekstissä arvioitu millään tavoin (s. 110-111). Lastensuojelulain 21 §:n perusteella 12 vuotta täyttäneellä lapsella on itsenäinen puhevalta kaikissa häntä itseään koskevissa lastensuojeluasioissa ja mielenterveyslain 24 §:n 4 momentin nojalla 12 vuotta täyttäneellä lapsella on muutoksenhakuoikeus tahdosta riippumattomasta hoitoa ja yhteydenpidon rajoittamista koskevista päätöksistä. Voimassa olevan lastensuojelulain puhevaltaa koskevaa ikärajaa alennettiin hallituksen esityksessä olleesta 15 vuodesta (HE 252/2006 vp, s. 132-133) 12 vuoteen, kun lakiesitystä käsiteltiin eduskunnassa (StVM 59/2006 vp s. 6).

Lapsen oikeus käyttää puhevaltaa henkilöönsä koskevissa asioissa tulisi säännellä yhdenmukaisesti. Ei voitane pitää oikeuden- eikä myöskään tarkoituksenmukaisena, että puhevallan käyttöön oikeuttava ikäraja vaihtelee käsiteltävän asian mukaan. Lakiehdotuksen jatkovalmistelussa tähän asiaan tulisi ottaa perustellusti kantaa.

Helinä Hulkkonen
vs. sosiaalijohtaja

Karri Välimäki
vs. johtava lakimies

LIITE

Lähteasiakirjat

Postiosoite
PL 7000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

sosiaalivirasto@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

www.hel.fi/sosv

Puhelin
+358 9 310 4011

Faksi
+358 9 310 43717

Y-tunnus
0201256-6

8.3.2011

2011 5 ; 4093

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
11. 03. 2011	
Dnro/Dnr	Lhs 2011-275
Tehtäväluokka Uppgiftsklass	010
LG	

Helsingin kaupungin hallintokeskuksen lausuntopyyntö 15.2.2011

"OIKEUDENKÄYNTI HALLINTOASIOISSA. PROSESSITYÖRYHMÄN
MIETINTÖ" (OIKEUSMINISTERIÖN MIETINTÖJÄ JA LAUSUNTOJA
4/2011)

Terke 2011-211

Helsingin kaupungin terveyskeskusta on pyydetty antamaan lausunto Helsingin kaupunginhallitukselle oikeusministeriön prosessityöryhmän mietinnöstä 4/2011, joka sisältää hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Lakiesityksen tarkoituksena on korvata nykyisin voimassa oleva hallintolainkäyttölaki uudella lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Uudessa laissa säädettäisiin hallintoprosessista nykyistä täsmällisemmin ja selkeämmin. Uusi laki olisi hallintolainkäyttölakia informatiivisempi.

Ehdotettuun lakiin on sisällytetty oikeudenkäyntiä hallintoasioissa koskevat yksityiskohtaiset ja kattavat säännökset. Lakiehdotuksesta ja sen perusteluista ei ole huomautettavaa. Terveyskeskus ilmoittaa yhtyvän sä lakiehdotuksessa ja sen pykäläkohtaisissa perusteluissa asiasta esitettyyn ja toteaa lausuntopyynnön johdosta lisäksi kunnioittavasti seuraavaa.

Ehdotettu laki on hallinto-oikeudenkäyntiä koskeva kokonaisuudistus, jonka tarkoituksena ei ole muuttaa keskeisiä hallintoprosessin periaatteita. Uudistuksessa käsitellään muutoksenhausta hallintopäätöksiin ja muutoksenhakuasian käsittelystä hallinto-oikeudenkäynnissä annettavia säännöksiä. Lakiehdotukseen sisältyy vain muutamia aikaisempaan nähden uusia säännöksiä, joita ei ole voimassa olevassa hallintolainkäyttölaissa. Uudistus ei kuitenkaan koske esimerkiksi oikaisuvaatimusmenettelyä. Merkittävä osa terveyskeskuksessa käsiteltävistä muu-

Postiosoite
Helsingin kaupungin kirjaamo

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelin
+358 9 310
13704

Faksi
+358 9 655 783

Terveyskeskus
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo(at)hel.fi

Helsinki 17
<http://www.hel.fi/terveyskeskus/>

8.3.2011

toksenhaun alaisista asioista ratkaistaan oikaisuvaatimusmenettelyssä. Oikaisuvaatimus on hallinnon sisäinen oikeussuojakeino, jolla asianosainen voi vaatia muutosta terveystieteessä tehtyyn viranhaltijapäätökseen esimerkiksi asiakasmaksun määräämistä koskevassa asiassa. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyä hallintopäätöstä koskevan hallintovalituksen käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena alueellisesti toimivaltainen hallinto-oikeus. Ehdotetulla lailla ei puututtaisi oikaisuvaatimuksen käsittelyyn, vaan oikaisuvaatimusmenettelyssä noudatettaisiin edelleen hallintolain yleissäännöksiä ja oikaisuvaatimukselta annettuja erillisiä säännöksiä sekä oikaisuvaatimuksen käsittelyssä aikaisemmin omaksuttua käytäntöä. Hallintolaki on yleislaki, jonka säännökset soveltuisivat toissijaisesti oikaisuvaatimuksen käsittelyyn, jollei muualla laissa erikseen toisin säädetä. Lakiehdotuksessa ei ole kysymys hallintolain muuttamisesta eikä ehdotettu laki aiheuta muutoksia terveystieteiden toimintakäytäntöihin oikaisuvaatimusmenettelyn suhteen. Lakiehdotuksen 12 §:ssä viitataan kunnallisvalituksen tekemisestä kuntalakiin. Sen mukaan kuntalaissa on lähtökohtana, että kunnallisten viranomaisten ja toimielinten ja siten myös terveystieteiden päätöksistä haetaan hallinto-oikeudelta muutosta kuntalain 11 luvussa tarkoitetulla kunnallisvalituksella. Ehdotetulla lailla ei ole tarkoitus muuttaa myöskään kunnallisvalituksen erityispiirteitä. Esimerkiksi kunnallisista viranhaltijoista annetun lain mukaan tehdystä terveystieteiden päätöksestä haetaan muutosta jatkossakin kunnallisvalituksella hallinto-oikeuteen. Kunnallisvalitukseen sovelletaan hallintovalitusta koskevia yleisiä säännöksiä siltä osin kuin siitä ei erikseen säädetä kuntalaissa. Useissa laeissa on kuitenkin säädetty erikseen siitä, että kunnan viranomaisen tai toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti. Tällöin muutosta haetaan hallintovalituksella eikä muutoksenhaussa sovelleta kunnallisvalitusta koskevia säännöksiä. Hallintovalitukseen sovellettaisiin uutta lakia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) annetussa laissa säädetään muutoksenhausta terveystieteessä tehtyihin maksupäätöksiin. Lain 15 §:stä ilmenee, että maksua koskevaan viranhaltijan päätökseen tyytymätön voi saattaa terveystieteiden järjestämästä palvelusta perittävää maksua koskevan päätöksen terveystieteiden päätökseltä. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun maksuvelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Pykälän mukaan maksun määräämistä koskevaan terveystieteiden päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Edellä mainittua viittaussäännöstä muutettaisiin uudistuksessa viittaamalla muutok-

Postiosoite
Helsingin kaupungin kirjaamo

Terveystietokeskus
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo(at)hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13

Helsinki 17
<http://www.hel.fi/terveystietokeskus/>

Puhelin
+358 9 310
13704

Faksi
+358 9 655 783

8.3.2011

senhaun osalta uuteen lakiin. Terveyslautakunnan tekemään hallintopäätökseen tyytymättömän olisi siis edelleenkin mahdollista valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen. Valitusmenettelyyn sovellettaisiin uutta lakia. Uuden lain 10 §:ssä säädettäisiin hallintopäätöksen valituskelpoisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan lähtökohtana on, että valituskelpoinen on päätös, jolla asia on ratkaistu. Terveyskeskus pitää tarpeellisenä pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa olevaa mainintaa siitä, että valituskelpoisia eivät ole julkisen palvelun toteuttamista koskevat tosiasialliset toimet. Esimerkkinä perusteluissa viitataan oikeuskäytäntöön (KHO 2005:84), jonka mukaan henkilön sijoittuminen joko vanhainkotiin tai terveyskeskuksen vuodeosastolle oli hänen yksilöllisten tarpeidensa ja kunnan käytettävissä olevien hoitopaikkojen pohjalta tehtävä, huollon toteuttamista ja sisältöä koskeva ratkaisu, joka ei ollut valituskelpoinen. Perusteluihin olisi selvyyden vuoksi tarpeellista lisätä myös muita esimerkkejä, jotka koskisivat valituskelpoisuutta vailla olevia toimia. Esimerkiksi lääkärin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 22 §:n nojalla tekemä lääketieteelliseen asiantuntemukseen perustuva hoitoratkaisu on potilaan sairauteen liittyvää tosiasiallista hoitotoimintaa ja siihen liittyvää päätöksentekoa, josta ei normaalisti tehdä kirjallista hallintopäätöstä eikä se näin ollen ole oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa omaksutun kannan mukaan valituskelpoinen ratkaisu.

Terveyskeskus pitää hyvänä lakiehdotuksen 23 §:ään sisältyvää säännöstä, jossa säädettäisiin oikaisuvaatimuksen vaikutuksesta valituksen sisältöön. Säännöksessä rajoitettaisiin valittajan mahdollisuuksia esittää hallinto-oikeudelle uutta selvitystä valituksensa perusteeksi. Uudistus on tarpeellinen, sillä tuomioistuimen tulee voida rajoittaa uuden selvityksen esittämistä valituksen sisältöön jo oikeudenkäynnin alkuvaiheessa. Selvityksen esittämistä ehdotetaan rajoitettavaksi siten, että uusia valitusperusteita voitaisiin esittää vain siltä osin kuin oikaisuvaatimusta ei ole hyväksytty, ts. jos hallintopäätöstä ei ole oikaisuvaatimuksen johdosta muutettu tai kumottu. Kyseinen selvityksen esittäminen rajoittava säännös koskisi myös uusien vaatimusten esittämistä. Uuden vaatimuksen saisi esittää, mutta vain sillä edellytyksellä, että uusi vaatimus perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen jälkeen esille tulleen seikkaan. Terveyskeskuksen näkemyksen mukaan selvitysten rajoittamisella voidaan osaltaan ehkäistä oikeudenkäynnin tarpeetonta viivästymistä sekä oikeudenkäynnistä osapuolille aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia ja ajanhukkaa.

Ehdotetun lain 25 §:n säännös on myös tarpeellinen oikeudenkäynnin kestoon ja vaikutuksiltaan oikeudenkäyntiaineiston laajuuteen ulottuva

Postiosoite
Helsingin kaupungin kirjaamo

Terveyskeskus
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo(at)hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13

Helsinki 17
<http://www.hel.fi/terveyskeskus/>

Puhelin
+358 9 310 13704

Faksi
+358 9 655 783

8.3.2011

uudistus. Säännöksellä rajoitetaan lisäselvityksen ja uuden vaatimuksen esittämisestä. Pääsääntö tämän mukaan olisi, että valittaja ei saa esittää uutta vaatimusta valitusajan kuluttua umpeen. Poikkeuksena pääsääntöön pykälässä säädettäisiin, että valittaja saisi esittää lisäselvitystä ja uusia vaatimuksia vaatimuksen tueksi valitusajan päättymisen jälkeen, mutta vain sillä ehdolla, ettei asia sen johdosta muutu toiseksi. Pykälän tarkoituksena on määrittää oikeusriidan kohde mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ennen muutoksenhaun kohteena olevan asian käsittelyn aloittamista. Pykälässä säädettäisiin vain valittajan oikeudesta esittää valitusajan päättymisen jälkeen lisäselvitystä, lisäperusteluja tai uusia vaatimuksia. Terveyskeskuksen näkemyksen mukaan valittajaan kohdistuvalla selvitysten ja vaatimusten rajoittamisella on tärkeä merkitys, jonka avulla pyritään vaikuttamaan oikeudenkäynnin kestoon ja siitä aiheutuviin kustannuksiin, joista riidan osapuolet vastaavat hallinto-oikeudenkäynnissä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta annettujen säännösten mukaisesti.

Lakiehdotuksen 28-32 §:ssä on perussäännökset muista hallintolainkäyttöasioista kuin valituksista. Muita hallintolainkäyttöasioita ovat tyypillisesti erilaiset hakemusasiat ja hallintoriitana käsiteltävät asiat. Hallintoriitamenettelyä käytetään mm. julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta koskevassa hallintoriidassa, jossa osapuolena ovat kunnat riitelevät niiden välisen maksuvelvollisuuden jakautumisesta esimerkiksi terveydenhuoltoja ja sosiaalihuoltoja koskevissa asioissa. Hallintoriitamenettelyä käytetään 29 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan myös käsiteltäessä sellaisia muita etua, oikeutta tai velvollisuutta koskevia julkisoikeudelliseen oikeussuhteeseen perustuvia oikeusriitoja, jotka eivät kohdistu maksuvelvollisuuteen. Lakiehdotuksen pykäläkohtaisten perustelujen mukaan ne voivat koskea esimerkiksi vastuuta julkisoikeudellisen velvollisuuden toteuttamisesta, oikeuden sisältöä ja kestoa tai edun laajuutta. Julkisen terveydenhuollon järjestäjänä kunta voi joutua vastaamaan hallintoriitamenettelyssä esitettyihin vaatimuksiin esimerkiksi tilanteessa, jossa potilaalle ei ole kyetty järjestämään hoitoa laissa säädettyjen määräaikojen mukaisesti. Potilaat ovat entistä tietoisempia laissa säädetyistä oikeuksistaan ja kunnan velvollisuuksista järjestää hoitoa. Terveyskeskus katsoo, että hallintoriitamenettelyn aikaisempaa yksityiskohtaisempi sääntely on tässä mielessä nykytilaa selkeyttävä ja samalla tarpeellinen uudistus.

Lakiehdotuksen 6 luvussa (44-64 §) säädetään asian käsittelystä ja selvittämisestä valituksen sekä valituksen kohteena olevan päätöksen ja muiden oikeudenkäyntiasiakirjojen perusteella sen jälkeen, kun oikeudenkäynti on valituksen vireille tulon jälkeen käynnistynyt. Lainsä-

Postiosoite
Helsingin kaupungin kirjaamo

Terveyskeskus
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo(at)hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13

Helsinki 17
<http://www.hel.fi/terveyskeskus/>

Puhelin
+358 9 310
13704

Faksi
+358 9 655 783

8.3.2011

dännöllisenä uutuutena esityksessä mainitaan 51 §, jossa säännellään lisäselvityksen rajoittamisesta. Säännös koskee osapuolten tai muiden oikeudenkäyntiin osallistuvien oma-aloitteisesti toimittamaa selvitystä. Lisäaineiston toimittamiselle asetetun määräajan jälkeen toimitettu selvitys voitaisiin jättää huomioon ottamatta ja palauttaa se lähettäjälle liittäen sitä asian oikeudenkäyntiaineistoon. Samoin hallintotuomioistuimien voi jättää huomiotta ja palauttaa lähettäjälle sellaisen aineiston, joka selvästi ei kuulu asiaan. Säännös edistää asian viivytyksetöntä käsittelyä ja järkevöittää valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuuksia lausua asianosaisen selvitysten johdosta. Terveyskeskus kannattaa säännöksen sisällyttämistä säädettävään lakiin.

Uutta on myös ehdotuksessa oleva säännös suullisesta valmistelusta (52 §), jossa voidaan selvittää, mitkä kysymykset asiassa ovat riidanalaisia ja mitkä selvitykset ja todisteet ovat tarpeellisia pääasian ratkaisemisessa. Terveyskeskus pitää säännöstä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisenä, koska sen avulla on mahdollista vaikuttaa asian joutuiseen käsittelyyn ja parantaa osapuolten valmistautumista, mikäli oikeudenkäynnissä järjestetään myöhemmin suullinen käsittely, jonka yhtenä tarkoituksena on riidanalaisten tosiseikkojen selvittäminen. Suullisen valmistelun järjestäminen voi myös auttaa havaitsemaan tilanteet, jolloin suullinen käsittely ja oikeudenkäynnin jatkaminen voidaan katsoa tarpeettomaksi. Suullinen valmistelu tehostaisi näin valitusasian käsittelyä.

Menettelystä suullisessa käsittelyssä esitetään säädettäväksi lakiehdotuksen 65-79 §:ssä. Osa näistä pykälistä on kokonaan uusia, ja ne sääntelevät suullisen käsittelyn kulkua aikaisempaan nähden seikkaperäisemmin. Terveyskeskus pitää em. pykälien säätämistä tarkoituksenmukaisena, sillä ne selkeyttävät nykytilannetta ja tehostavat oikeudenkäynnin osapuolien valmistautumista suulliseen selvityksen esittämiseen ja todistajien henkilökohtaiseen kuulemiseen suullisessa menettelyssä.

Oikeudenkäyntikuluista säädetään ehdotuksen 10 luvussa, jonka 98 §:ssä on erityissäännös oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta, jos osapuoli on tahallisesti tai huolimattomuudesta ilmeisen tarpeettomasti pitkittänyt oikeudenkäyntiä esimerkiksi esittämällä perusteettomaksi tietämiään väitteitä tai jäämällä pois suullisesta tai muusta käsittelystä ilman laillista estettä. Säännöksessä huomioitaisiin myös viranomaisen mahdollisuus saada asianosaiselta korvausta oikeudenkäynnistä aiheutuneista ylimääräisistä kustannuksista tilanteessa, jossa oi-

Postiosoite
Helsingin kaupungin kirjaamo

Terveyskeskus
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo(at)hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13

Helsinki 17
<http://www.hel.fi/terveyskeskus/>

Puhelin
+358 9 310
13704

Faksi
+358 9 655 783

8.3.2011

keudenkäynti on viivästynyt tarpeettomasti asianosaisen syystä. Terveyskeskus pitää säännösehdotusta tarpeellisena, koska oikeudenkäyntikulujen erityinen korvausvelvollisuus on omiaan edistämään oikeudenkäynnin sujumista ja ehkäisemään ennalta oikeudenkäynnin tarpeetonta pitkittämistä.

Valituksen kohteena olevan päätöksen tehneellä viranomaisella on nykyisin voimassa olevan hallintolainkäyttölain 6 §:n 2 momentin mukaan oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, mikäli muutoksenhausta on erikseen laissa säädetty tai muutoksenhaku on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Julkisen edun valvonta olisi lakiesityksen mukaan jatkossakin viranomaisen muutoksenhakuoikeuden perustava seikka (lakiehdotuksen 8 §). Terveyskeskus toteaa, että lakiesityksen 109 §:ssä ehdotettu säännös viranomaisen muutoksenhaun laajentamisesta käyttäen valitusperusteenä myös soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamista on perusteltu lainsäädännöllinen uudistus ennestään suppeasti säänneltyyn viranomaisen oikeuteen valittaa sen tekemästä päätöksestä ylempään oikeusasteeseen.

Lisätiedot:

Lehtonen Harri, hallintolakimies, puhelin 310 42668

Matti Toivola
toimitusjohtaja

Riitta Simoila
kehittämisohtaja

LIITE

Oikeusministeriön Prosessityöryhmän mietintö 4/2011

Postiosoite
Helsingin kaupungin kirjaamo

Terveyskeskus
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo(at)hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13

Helsinki 17
<http://www.hel.fi/terveyskeskus/>

Puhelin
+358 9 310
13704

Faksi
+358 9 655 783